➤ ™˘Ó¤¯ÂÈ· · fi ÙË ÛÂÏ‰· °1

ª Ô˘ÛÂ›Ô μ¯·ÓÙÈÎ‹ Δ¤ΟΕ˜

¶ÚÈÓ Î·È ÌÂÙ¿ ÙËÓ ÂÈÛ‚ÔÏ‹ ÔÏ

ΔÔ ∂ÚÁ·ÛÙ‹ÚÈÔ ™˘ÓÙ‹ÚËÛË˜ ∂È‚ÏÈfiÓ^Ó ÛÙË ÌÔÓ‹ ÙÔ˘ ∞Á›Ô˜ ™ ˘Ú›‰ˆ^ÓÔ˜ ÛÙËÓ ΔÚÁÌÂÙÔ˜Ûˆ¿, ÏÂÙÙÔ‡ÚÁËÛÂ Ï›ÁÔ˘˜ Ì‹ÓÂ˜ ÚÈÓ · fi ÙËÓ ÙÔ˘ÚÎÈÎ‹ ÂÈÛ‚ÔÏ‹. ¶ÂÚÈ¿: ∂È‚ÏÈfiÓ· ¶·Ó·Á›·˜ÙÔ˘ ∂ÌÌ·ÓÓÔ˘‹Ï Δ¯¿ÓÁ˜, · fi ÙË ª ÓÓ‹ £ÂÔÙÈfiÎÔ˘ ÛÙËÓ ∫˘Ú¤·, 1680. μÚÈÛÎÈfiÙ·Ó ÛÙÔ ÂÚÁ·ÛÙ‹ÚÈÔ Ù˘ÓÙ‹ÚËÛË˜ ÛÙËÓ ΔÚÁÌÂÙÔ˘ÛÈ¿.

Στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου από το 1974 άρχισαν να δραστηριοποιούνται κυκλώματα λαθρεμπορίας αρχαιοτήτων και εκκλησιαστικών θησαυρών με σκοπό την παράνομη εξαγωγή. Ήδη το Νοέμβριο του 1974 οι τελωνιακές Αρχές στο λιμάνι του Ντόβερ, στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατάσχεσαν από Τουρκοκύπριο λαθρέμπορο 15 αρχαία αγγεία και 13 εικόνες, τα οποία επαναπατρίσθηκαν το 1977. Τέσσερις εικόνες κατασχέθηκαν επίσης από τα γραφεία πλειστηριασμού των Christies το 1975 και επαναπατρίστηκαν, όπως και αριθμός εικόνων που κατασχέθηκαν από Τουρκοκύπριο αρχαιοκάπηλο από τις βελγικές τελωνιακές Αρχές την ίδια περίοδο.

Ποιες είναι οι πιο σημαντικές απώλειες θα λέγατε; Μεταξύ των ετών 1976 και 1979, οπότε είχαν εκδιωχθεί από τον τουρκικό στρατό και οι τελευταίοι Ελληνοκύπριοι από τη Λυθράγκωμη, το Τμήμα Αρχαιοτήτων έλαβε την πληροφορία από ξένο διπλωμάτη ότι τεμαχίστηκαν και αφαιρέθηκαν συστηματικά τα ψηφιδωτά της αψίδας της Παναγίας Κανακαριάς. Πρόκειται για την παλαιότερη σωζόμενη ψηφιδωτή παράσταση αψίδος στην Κύπρο και χρονολογείται στα χρόνια της βασιλείας του αυτοκράτορα Ιουστινιανού και συγκεκριμένα γύρω στο 525-530. Η παλαιοχριστιανική αψίδα είχε ενσωματωθεί στη νεώτερη φάση του ναού, που χρονολογείται τον 12ο αιώνα. Η ψηφιδωτή παράσταση παρουσίαζε σε παραδείσιο τοπίο με χρυσό βάθος την Παναγία ένθρονη σε δόξα, να φέρει τον Χριστό στα γόνατά της και να περιβάλλεται από τους αρχάγγελους Μιχαήλ και Γαβριήλ. Η όλη σύνθεση περιβαλλόταν από πλατειά διακοσμητική ταινία με μαίανδρο άκανθας, στην οποία εγγράφονταν δεκατρία μετάλλια: οι προτομές των δώδεκα αποστόλων και στο κεντρικό μετάλλιο ο σταυρός ή η προτομή του Χριστού. Την ίδια περίοδο 1976-1979 στο μοναστήρι του Αντιφωνητή κοντά στα χωριά Καλογραία και Άγιος Αμβρόσιος της επαρχίας Κερύνειας άρχισε η συστηματική καταστροφή και αφαίρεση των τοιχογραφιών του καθολικού. Ο ναός που κτίσθηκε στο 12ο αιώνα ανήκει στον τύπο του οκταγωνικού, τρουλλαίου ναού και είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες που ανήκουν σε τρεις διαφορετικές περιόδους: Οι τοιχογραφίες στο ιερό και μέρος του κυρίως ναού χρονολογούνται γύρω στο 1200, ενώ οι υπόλοιπες ανήκουν στην μεταγενέστερη τοιχογράφηση του μνημείου που έγινε γύρω στο 1500. Ο νάρθηκας φέρει τοιχογραφίες που χρονολογούνται επακριβώς στο 1659 και αποδίδονται στον Παύλο Ιερογράφο. Οι τοιχογραφίες που αποτοιχίσθηκαν, φυγαδεύτηκαν στις αγορές του εξωτερικού μαζί με τις περίφημες εικόνες του ναού.

- Από τα τέλη της δεκαετίας του '70 άρχισε να βγαίνει στην επιφάνεια το παράνομο εμπόριο αρχαιοτήτων και εικόνων. Πώς ακριβώς έγινε αυτό; Στις 15 Σεπτεμβρίου 1979 αποκαλύφθηκε το παράνομο εμπόριο αρχαιοτήτων και εικόνων από τον πρίγκηπα Alfred zur Lippe, ύπατο αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο για τους πρόσφυγες. Ο Αυστριακός διπλωμάτης είχε ήδη εξαγάγει μεγάλο αριθμό αρχαιοτήτων και εικόνων πριν αποκαλυφθεί το σκάνδαλο. Στην κατοχή του ανευρέθηκαν 28 εικόνες οι οποίες μεταφέρθηκαν στην Ιερά Αρχιεπισκοπή.

Το Μάρτιο του 1981 κατασχέθηκαν στο αεροδρόμιο της Άγκυρας τρία κιβώτια με εικόνες και άλλες αρχαιότητες που απεστάλησαν από το αεροδρόμιο Τύμπου με προορισμό τη Γερμανία. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του τουρκοκυπριακού Τύπου ορισμένες εικόνες προέρχονταν από το μοναστήρι του Αποστόλου Βαρνάβα, απ' όπου προηγουμένως είχαν κλαπεί 35 εικόνες, ενώ οι αρχαιότητες προέρχονταν από το κάστρο της Κερύνειας.

Ο διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων το Νοέμβριο του 1982 ανέφερε στο Υπουργείο Εξωτερικών την κλοπή των εικόνων από το ναό του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στον Κουτσοβέντη (Άγγελος του 1200, και τη Δέηση, τον Άγιο Ιερώνυμο, τον Πρόδρομο και τη Παναγία με τη δωρήτρια Ντι Μολίνο του 16ου αιώνα), την κλοπή όλων των εικόνων από τη μονή Αποστόλου Βαρνάβα (17ος-19ος αιώνας), 120 περίπου εικόνων και άλλων εκκλησιαστικών θησαυρών από τη Μητρόπολη Κερύνειας, 150 εικόνων και χειρογράφων (ένα εκ των οποίων χρονολογείται στο 12ο αιώνα) από το Κέντρο Συντήρησης Εικόνων και Χειρογράφων στη Μονή Αγίου Σπυρίδωνος στην Τρεμετουσιά και τις εικόνες της μονής Θεοτόκου στην Κυθρέα (16ος και 18ος αιώνας). Ιδιαίτερη μνεία γινόταν για την καταστροφή και αφαίρεση τοιχογραφιών και ψηφιδωτών από τους ναούς Παναγίας Κανακαριάς, Παναγία Αψινθιώτισσα και Αρχάγγελο Μιχαήλ Αντιφωνητή.

- Βεβαίως το σχέδιο για την ίδρυση του Βυζαντινού Μουσείου είχε αναβληθεί λόγω της πολιτικής κατάστασης στην Κύπρο. Πώς προχώρησε η ίδρυσή του αργότερα; Τα σχέδια του αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ για ίδρυση Βυζαντινού Μουσείου αναβλήθηκαν με το πραξικόπημα και την εισβολή του 1974 και τον αιφνίδιο θάνατό του το 1977. Την ίδρυση του Βυζαντινού Μουσείου υλοποίησε ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος στο πλαίσιο της δημιουργίας του Πολιτιστικού Κέντρου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ στις 18 Ιανουαρίου 1978. Η πρώτη αίθουσα του Βυζαντινού Μουσείου εγκαινιάστηκε στις 18 Ιανουαρίου 1982 από τον αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α΄ και τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Σπύρο Κυπριανού, ενώ έξι χρόνια αργότερα, το Βυζαντινό Μουσείο με τη συμπλήρωση της νέας πτέρυγας πήρε την σημερινή του μορφή.

- Τι ακριβώς μπορεί να δει ο επισκέπτης στο Βυζαντινό Μουσείο; Παρουσιάζονται περίπου διακόσιες τριάντα εικόνες από τον 9ο μέχρι το 19ο αιώνα, τοιχογραφίες από το 10ο αιώνα μέχρι το 18ο αιώνα, καθώς επίσης και αντιπροσωπευτικά δείγματα της βυζαντινής μικροτεχνίας της Κύπρου, όπως ιερά κειμήλια, σκεύη και ιερά άμφια που εκτίθενται σε τρεις μεγάλες αίθουσες στο ισόγειο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄. Στον 1ο και 2ο όροφο φιλοξενείται η Πινακοθήκη του ιδρύματος, που παρουσιάζει σε τέσσερις μεγάλες αίθουσες μια μοναδική συλλογή αντιπροσωπευτικών έργων από τον ευρωπαϊκό χώρο, από την Αναγέννηση μέχρι τη νεότερη εποχή, από τη σύγχρονη Ελλάδα και την Κύπρο δίνοντας μια ολοκληρωμένη άποψη της εικαστικής δημιουργίας τόσο στον ελληνικό όσο και στο ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο.

- Ποιος θλέπετε να είναι σήμερα ο ρόλος του Βυζαντινού Μουσείου;

Ο ρόλος του Βυζαντινού Μουσείου ως θεματοφύλακας της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας κινείται σε τέσσερις άξονες:

Πρώτον: Τη συντήρηση και διατήρηση των υπαρχόντων θησαυρών σε συνεργασία με το Εργαστήριο Συντήρησης της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, το Τμήμα Αρχαιοτήτων αλλά και με εργαστήρια συντήρησης του εξωτερικού.

Δεύτερον: Την προβολή τους και συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των νεώτερων γενεών με εκπαιδευτικά προγράμματα που τροχιοδρομούνται σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς επίσης και με διαλέξεις, ξεναγήσεις, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές για το ευρύτερο κυπριακό κοινό όσο και για τους ξένους επισκέπτες του μουσείου.

Τρίτον: Προβολή του θέματος των λεηλατημένων θησαυρών στα αντίστοιχα μουσεία του εξωτερικού μέσω ημερίδων και εκθέσεων σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων αλλά και με την παροχή πληροφοριών σε ενδιαφερόμενους.

Τέταρτον: Να διαδραματίζει ρόλο ως άτυπο παρατηρητήριο με σκοπό τον εντοπισμό λεηλατημένων θησαυρών στο εξωτερικό με σκοπό με σκοπό την καταγγελία τους και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

- Τριάντα ένα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή πώς αξιολογείτε την κατάσταση όσον αφορά την διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς μας; Το 1974 ήταν η αρχή μιας συστηματικής εκστρατείας για εξάλειψη της πολιτιστικής κληρονομιάς του κυπριακού λαού. Μακρύς είναι ο κατάλογος των αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, ιδιωτικών συλλογών στα κατεχόμενα, που λεηλατήθηκαν. Εξαφανίστηκαν ολόκληρες βιβλιοθήκες, όπως η μεγάλη και μοναδική κυπρολογική βιβλιοθήκη του Μήτσου Μαραγκού στην Αμμόχωστο, καθώς και η βιβλιοθήκη του Χατζηϊωάννου. Η μοναδική συλλογή αρχαιοτήτων του Χριστάκη Χατζηπροδρόμου στην Αμμόχωστο διασκορπίστηκε και μόνο ένα τμήμα της εκτίθεται σήμερα στα κελιά του κατεχόμενου μοναστηριού του Αποστόλου Βαρνάβα, που μαζί με το καθολικό της μονής αποτελούν εκθεσιακό χώρο για εικόνες και αρχαιότητες.

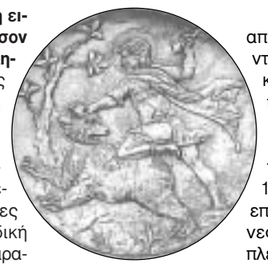

- Όσον αφορά τον θυζαντινό πλούτο που υπήρχε τα κατεχόμενα; Με την εισβολή του 1974 πεντακόσιες και πλέον εκκλησίες συλήθηκαν, εκλάτησαν 15-20 χιλιάδες εικόνες, δεκάδες τοιχογραφίες καθώς και ψηφιδωτά τεμαχίστηκαν και πωλήθηκαν στο εξωτερικό, ενώ άλλα έχουν καταστραφεί ολοσχερώς, όπως π.χ η ψηφιδωτή παράσταση στο ναό της Παναγίας Κυράς κοντά στο χωριό Λειβάδια Αμμοχώστου. Ορισμένες από τις σημαντικότερες εικόνες στους ναούς των ακριτικών περιοχών της Λευκωσίας, την Παναγία Χρυσαλινιώτισσα, τον Άγιο Γεώργιο και τον Άγιο Κασσιανό μεταφέρονται σε ασφαλέστερα μέρη μέχρι την οριστική κατάπαυση του πυρός. Με την διέλευση στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου εγκλωβισμένων που εκτοπίστηκαν μεταφέρονται ανάμεσα στα λίγα υπάρχοντα ιερά κειμήλια και εικόνες.

_ Υπάρχουν όμως αρκετές που έχουν διασωθεί. Ναι, έχουν διασωθεί μερικές χάρη στη γενναιότητα και το κουράγιο των εκτοπισμένων. Διασώθηκαν εικόνες όπως η εικόνα του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου με σκηνές από το βίο του, έργο του ζωγράφου Λεοντίου Ιερομονάχου του 1685 που μεταφέρθηκε από το ναό της Παναγίας Ασπροφορούσας στο Μπέλλαπαϊς και η εικόνα της Παναγία Κανακαριάς του 19ου αιώνα από τον ομώνυμο ναό της Καρπασίας.

ª ÂÏÏÂÙ›Ô˜ ÙÔ˜ ∫˘ÚÈfi˜, ÂÈÎfiÓ· ÃÚÈÙÔÛ‡ ÌÂ ÙÔÓ ¿ÂÈÔ π^¿ÓÉÈ ÙÔÓ ¶˘fi‰ÚÔÌÔ ÎÔ Î·È ÙË˜ ¶·Ó·Á›·˜ ÌÂ ÙÔÓ ¿ÂÈÔ π^¿ÓÉÈ ÙÔÓ £ÂÔÙfiÁÔ, 1620. ª ¤¯ÚÈ ÙËÓ ÂÈÛ‚ÔÏ‹, ÔÏ‹ ÙÔ˜ 1074 Â˘Ú›ÛÎÔÓÙÔ ÚÙÔ Ó·fi ÙÔ˜ ∞Á›Ô˜ π·ÎÔ, Ô˜ ÚÙÔ ΔÚ›Î^ÌÔ ÚÙËÓ Â ·Ú¯ ∞ÌÌÔ¯ÒÙÙÔ˜. Π Ù‡¯Ë ÙÔ˜ ·ÁÓÔÂÛÙ·Ù·È.

Εκθέματα διασωθέντα από το παράνομο εμπόριο

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 άρχισαν να παρουσιάζονται στις διεθνείς αγορές εκτός από εικόνες και οι πρώτες αποτοιχισμένες τοιχογραφίες και ψηφιδωτά. Η πρώτη ανακάλυψη αφορούσε στις τοιχογραφίες του 13ου αιώνα από την αψίδα και τον τρούλλο του ναού του Αγίου Ευφημιανού στη Λύση που απεικονίζουν στην αψίδα την πλατυτέρα ανάμεσα στους αρχαγγέλους Μιχαήλ και Γαβριήλ και στον τρούλλο τον Χριστό παντοκράτορα, τη δέηση, την ετοιμασία του θρόνου και το χορό των αγγέλων. Τα 26 τεμάχια από τον παντοκράτορα του τρούλλου και τα 12 τεμάχια από την πλατυτέρα της αψίδας συντηρήθηκαν και επανασυγκολλήθηκαν για ένα εκατομμύριο δολάρια σε αγγλικό εργαστήριο. Με τη συγκατάθεση του αρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου, το Ίδρυμα Menil έκτισε εκεί μικρό ναό-μουσείο, στο οποίο τοποθετήθηκαν οι τοιχογραφίες αποκατεστημένες για να εκτεθούν στο αμερικανικό κοινό. Το Ίδρυμα Menil ανέλαβε την υποχρέωση, σε δεκαπέντε χρόνια, από την έκθεσή τους να τις επιστρέψει στην Κύπρο. Κατά τα εγκαίνια του ναϋδρίου αυτού ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ανανέωσε την περίοδο έκθεσης των τοιχογραφιών στο εν λόγω μουσείο για περίοδο 12 ετών. Οι τοιχογραφίες αναμένονται να επιστραφούν στην Κύπρο κατά το 2012.

Ο διαμεσολαβητής του Ιδρύματος Menil για την αγορά των τοιχογραφιών, ο Έλληνας έμπορος έργων τέχνης, Γιάννης Πετσόπουλος, κατά τις διαπραγματεύσεις αγοράς των τοιχογραφιών του Αγίου Ευφημιανού, με τον Aydin Dikmen στο διαμέρισμά του στο Μόναχο της Γερμανίας αναγνώρισε ένα από τα αποτοιχισμένα τεμάχια ψηφιδωτών από το ναό της Παναγίας Κανακαριάς. Μετά τις πιέσεις του Πετσόπουλου, ο Dikmen αναγκάστηκε να αποστείλει στην Κύπρο στις 30 Νοεμβρίου 1984 τέσσερα τεμάχια ψηφιδωτών εκ των οποίων μόνο εκείνα με τον άγιο Βαρθολομαίο και τον ευαγγελιστή Λουκά αποδείχθηκαν γνήσια. Τα ψηφιδωτά μετά τη συντήρησή τους μεταφέρθηκαν προς έκθεση στο Βυζαντινό Μουσείο.

Το 1988 η έμπορος έργων τέχνης Peg Goldberg αγόρασε τέσσερα τεμάχια ψηφιδωτών από το ναό της Παναγίας Κανακαριάς του 6ου αιώνα από τον Dikmen προς ένα εκατομμύριο δολάρια με σκοπό να τα μεταπωλήσει για είκοσι εκατομμύρια. Όταν έγινε προσφορά στο Paul Getty Museum η επιμελήτρια των συλλογών ενημέρωσε τις κυπριακές Αρχές οι οποίες μαζί με την Εκκλησία της Κύπρου κατέφυγαν στην αμερικανική Δικαιοσύνη για τον επαναπατρισμό των ψηφιδωτών. Το Δικαστήριο της Ινδιανάπολης κατεδίκασε την Goldberg και τα ψηφιδωτά επέστρεψαν στην Κύπρο με λαμπρές δοξολογίες το 1991.

Το 1995 έγινε γνωστό ότι ζεύγος Ολλανδών επιχειρούσε να πωλήσει τέσσερις εικόνες από το ναό του Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή. Πρόκειται για τις εικόνες του ευαγγελιστών Ιωάννη και Μάρκου και των αποστόλων Πέτρου και Παύλου από τη Μεγάλη Δέηση του εικονοστασίου του ναού που χρονολογούνται στα μέσα του 16ου αιώνα. Δυστυχώς το 1997 με τη λήξη της αγωγής το δικαστήριο αθώωσε τους δύο Ολλανδούς γιατί έκρινε ότι αγόρασαν τις εν λόγω εικόνες καλή τη πίστη.

Ο θόρυβος της ολλανδικής δίκης οδήγησε στην επιστροφή, από ανώνυμο Ολλανδό συλλέκτη, στις κυπριακές Αρχές στις 8 Σεπτεμβρίου 1997, μιας εικόνας του 16ου αιώνα με τον αρχάγγελο Μιχαήλ μεταξύ των αγίων Ευδοκίας και Μαρίνας, που προέρχεται από το ναό του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στην Πλατανιστάσα και η οποία τον Ιούλιο του 1974 βρισκόταν στην Μητρόπολη Κερύνειας. Την ίδια χρονιά εντοπίστηκε αναποδογυρισμένη στο έδαφος στην αυλή του Kumarcilar Chan, στην κατεχόμενη Λευκωσία, η εικόνα της Παναγίας Βλαχερνίτισσας, που χρονολογείται στις αρχές του 18ου αιώνα. Η εικόνα, που χρησιμοποιείτο πιθανότατα ως ουρανία αγίας τράπεζας, μεταφέρθηκε στις ελεύθερες περιοχές της νήσου χάρη στην ιδιωτική πρωτοβουλία σε συντονισμό με τις μυστικές υπηρεσίες της Δημοκρατίας.

Το 1997 ο Ολλανδός έμπορος τέχνης Van Rijn σε διαδοχικές συναντήσεις του με την επίτιμο υποπρόξενο της Κύπρου στην Ολλανδία, Τασούλλα Γεωργίου Χατζητοφή, την ενημέρωσε για την ύπαρξη ενός ψηφιδωτού με τον απόστολο Θαδδαίο σε μετάλλιο του 6ου αιώνα από το ναό της Παναγίας Κανακαριάς και 32 τεμαχίων τοιχογραφιών από το ναό του Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή στην Καλογραία του 16ου αιώνα. Σύμφωνα με τον Ολλανδό αντικέρ τα έργα αυτά βρίσκονταν στην κατοχή Γερμανών και Αυστριακών συλλεκτών και θα κανόνιζε να τους συγκεντρώσει στο Μόναχο για να τα αγοράσει εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Εκκλησία της Κύπρου ενέκρινε την αγορά των έργων αυτών με την ελπίδα ότι θα οδηγούσε στην ανεύρεση ενός μεγαλυτέρου αριθμού κλαπέντων αντικειμένων. Η «εξαγορά» των τεμαχισμένων θησαυρών έγινε σε τράπεζα του Ρόττερνταμ για 124 χιλιάδες δολάρια (500.000 ολλανδικά φιορίνια), αφού προηγήθηκε η γνωμοδότηση του κ. Αθ. Παπαγεωργίου για τη γνησιότητα των έργων. Τα τεμάχια των τοιχογραφιών και του ψηφιδωτού με τον απόστολο Ματθαίο μετά από έκθεση στην Ολλανδία επεστράφησαν στην Κύπρο το Δεκέμβριο του 1997.

Το Δεκέμβριο του 1997 υπό την απειλή δικαστικής αγωγής ο Έλληνας έμπορος τέχνης Γιάννης Πετσόπουλος στο Λονδίνο, που κατείχε παράνομα την εικόνα του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου του 15ου αιώνα από το ναό της Αγίας Παρασκευής στο χωριό Παλαιόσοφος της Κερύνειας αναγκάστηκε να την αποστείλει στην Κύπρο. Στις 14 Σεπτεμβρίου 1998 με πρωτοβουλία του υπουργού Πολιτισμού της Ελλάδος, Ευάγγελου Βενιζέλου, επαναπατρίστηκε η εικόνα της Ένθρονης Βρεφοκρατούσας από το ναό του Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή στην Καλογραία που χρονολογείται περί τα τέλη του 15ου αιώνα. Η εικόνα αγοράστηκε από τον Περβανά, Έλληνα μόνιμο κάτοικο Ελβετίας από τον Έλληνα έμπορο τέχνης Γιάννη Πετσόπουλο στο Λονδίνο. Στην κατοχή του Περβανά πιθανολογείται ότι ευρίσκεται και η εικόνα του Παντοκράτορα από το ίδιο εικονοστάσιο.

√ ÕÁÈÔ˜ √ÓÔ‡ÚÉÙÈÔ˜, 1683. ŒÚÁÔ §Âfi‰ÔÙÈÔ˜ πÂÚÔÌÈÓÔ¿¯Ô˜.

Το θόρυβο που προκάλεσε ο επαναπατρισμός από την Αθήνα της Βρεφοκρατούσας από τον Αντιφωνητή ακολούθησε η παράδοση στον αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο την 1η Μαρτίου 1999 τεμαχίου τοιχογραφίας από τον Αντιφωνητή εκ μέρους της συλλέκτριας Μαριάννας Λάτση. Το τεμάχιο που τοποθετήθηκε από τη συλλέκτρια σε ειδικό πλαίσιο από πλέξιγκλας απεικονίζει κεφάλι Αγγέλου που αποτοιχίστηκε από τη σύνθεση της Δευτέρας Παρουσίας και χρονολογείται στα τέλη του 15ου αιώνα. Πρόκειται για χαρακτηριστικό παράδειγμα της προτίμησης των συλλεκτών στις μεμονωμένες μορφές και την έκθεση τους σε ειδικά πλαίσια ως προσωπογραφίες.

Στις 30 Σεπτεμβρίου 1999 επαναπατρίστηκε η εικόνα του αποστόλου Ματθαίου από την Ζυρίχη της Ελβετίας που είχε αγοράσει ανώνυμος συμπατριώτης μας και την παρέδωσε μέσω του δικηγόρου του στους εκπροσώπους της Εκκλησίας της Κύπρου στο αεροδρόμιο της Ζυρίχης. Πρόκειται για εικόνα από τη Μεγάλη Δέηση του εικονοστασίου του Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή και χρονολογείται στα μέσα του 16ου αιώνα και φέρει μονογραφή Λ.Φ. στο πίσω της μέρος. Την ίδια χρονιά επαναπατρίστηκε και η εικόνα του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου που χρονολογείται επακριβώς το 1584. Πρόκειται για εικόνα που εκλάπη το 1973 από τη μονή του Προδρόμου Μέσα Ποταμού και εντοπίστηκε το 1998 στο Diozesaner Muzeum του Freising. Η εικόνα επαναπατρίστηκε το 1999 με την προϋπόθεση να επιστραφεί στο ναό απ' όπου εκλάπη.

ortam

günlük siyasi gazete

Tarihi eser kaçıran 2'si polis 5 kişi hakkında 3'er gün tutukluluk kararı alındı. 3 kişi serbest bırakıldı

Alıcılar kimdi?

DOGRUYA DOĞRU

Στη Γερμανία εκκρεμεί η υπόθεση των εικόνων, ψηφιδωτών και τοιχογραφιών από την κατεχόμενη Κύπρο που βρέθηκαν σε διαμερίσματα του Dikmen στο Μόναχο ανάμεσα σε άλλους παράνομους θησαυρούς του Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 1997. Πρόκειται για τεμάχια ψηφιδωτών του 6ου αιώνα από την Παναγία Κανακαριά, σπάραγμα τοιχογραφίας με το κεφάλι του αγίου Ιγνατίου από το ναό της Παναγίας Αψινθιώτισσας στο Συγχαρί του 14ου αιώνα και σπαράγματα τοιχογραφιών από το ναό Αγίας Σολομονής του 9ου αιώνα, από το ναό της Παναγίας Περγαμηνιώτισσας στην Ακανθού που χρονολογούνται στο 12ο αιώνα, και σπαράγματα τοιχογραφιών από το ναό Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή (τέλη 15ου αι.).

Ανάμεσα στους ανευρεθέντες θησαυρούς υπάρχουν δεκάδες εικόνων από το 15ο μέχρι και τον 20ό αιώνα. Ξεχωρίζουν τα ενυπόγραφα βημόθυρα από το ναό του Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή, έργο του Παύλου Ιερογράφου του 1657 και το βημόθυρο από τη Μονή της Παναγίας στην Κανταρα, έργο του Λεοντίου Ιερομονάχου που χρονολογείται στο β΄ μισό του 17ου αιώνα.

Δυστυχώς δεν είμαι απόψε σε θέση να σας δώσω ευχάριστες ειδήσεις από τη Γερμανία. Οι γερμανικές δικαστικές αρχές δείχνουν μεγάλη κωλυσιεργία στην έκδοση οριστικής απόφασης για την επιστροφή των κυπριακών θησαυρών, οι οποίοι φυλάσσονται στο Μόναχο από το 1997. Παρά την απόφαση του Εισαγγελέα της Βαυαρίας πέρυσι για την επιστροφή 150 αντικειμένων τα οποία είναι πλήρως τεκμηριωμένα από την κυπριακή εισαγγελία και τον Αθανάσιο Παπαγεωργίου, πρώην Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων και υπεύθυνο του Γραφείου Καταγραφής Βυζαντινών Εικόνων και Ιερών Σκευών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής. Το δικαστήριο έκρινε μη αντικειμενική την κυπριακή τεκμηρίωση και ανέθεσε στον καθηγητή Ντάλερ του Πανεπιστημίου του Μονάχου την εξέταση των αντικειμένων. Στα υπό κατάσχεση έργα υπάρχουν 50 περίπου εικόνες των οποίων είναι αδύνατη η τεκμηρίωση με φωτογραφίες ή αρχειακά στοιχεία. Για τις εικόνες αυτές το Γραφείο Καταγραφής σε συνεργασία και με το Βυζαντινό Μουσείο ετοίμασε στοιχειοθέτηση και τεκμηρίωση της κυπριακής προέλευσης των εικόνων με βάση τεχνοτροπικά στοιχεία. Ένα άλλο ενυπόγραφο βημόθυρο, εκείνο που υπογράφει το 1778 ο ιερομόναχος Φιλάρετος και προέρχεται από το ναό της Αγίας Αναστασίας στην Περιστερώνα Αμ/στου εντοπίστηκε στο Japanese College of Art στην Οσάκα της Ιαπωνίας. Δυστυχώς όλες οι μέχρι σήμερα προσπάθειες επαναπατρισμού του έχουν αποτύχει.

Τέλος πέντε σπαράγματα ψηφιδωτών από το ναό της Παναγίας Κανακαριάς ακόμα δεν έχουν εντοπισθεί. Πρόκειται για τα μετάλλια με τις μορφές των αποστόλων Ανδρέα, Μάρκου, Φιλίππου και Παύλου, καθώς και το κάτω μισό της παράστασης της Θεοτόκου με τον Χριστό που είναι κρυμμένα πιθανότατα στα υπόγεια αδίστακτων συλλεκτών. Χρειάζεται η Πολιτεία και οι υπεύθυνοι στην Αρχιεπισκοπή και το Βυζαντινό Μουσείο να έχουν αγαστή συνεργασία για να επαγρυπνούν και να εξετάζουν έγκαιρα τις διάφορες πληροφορίες που τους δίδονται και προωθούν χωρίς χρονοτριβή τις δικαστικές μάχες που έπονται. Ήδη καθημερινά λαμβάνονται πληροφορίες για εικόνες που εκτίθενται σε συλλογές, σε αίθουσες πλειστηριασμού ή εκθέσεις στο εξωτερικό όπως η εικόνα των αγίων Ανδρονίκου και Αθανασίας από τον Καλοπαναγιώτη που κλάπηκε το 1935 και τρεις εικόνες από το ναό της Παναγίας της Ασίνου που κλάπηκαν κατά την τουρκική εισβολή από την Μητρόπολη της Κερύνειας όπου φυλάσσονταν.

ª ¿ÚÙÈÔ˜ 1981- Î·Ù¿Û¯ÂÙË ÙÙÔ ·ÂÚÔ‰ÚfiÌÈÔ ÙË˜ ÕÁÎ˜Ú·˜ ÙÚÈÒÓ ÎÈ, ^Ù› ^Ó ÌÂ ÂÈÎfiÓ· Î·È ¿ÏÏÂ˜ ·Ú¯·ÈfiÙËÙÂ˜ Ô˜ ÂÚÙ¿ÏÏËÛ·Ó · fi ÙÔ ·ÂÚÔ‰ÚfiÌÈÔ Δ‡Ì Ô˜ ÍÂ ÚÔÔÚÈÚfi ÙË °ÂÚÍ·Ó›·˜. ¶¿Ó^: ª ¤ÚÔ˜ ÙÔÈ¯ÔÁÚ·Ê›·˜ · fi ÙÒ Ó·fi ÙË˜ ¶·Ó·Á›·˜ ¶ÁÚÁ·ÌÈÓÒÙÈÛÛ·˜ ÙÙËÓ ∞Î·Ó›Ô ¿‡ (12Ô˜ ·ÌÒÓ·˜). μÚ¤¤ËÎÂ Ì·˜› ÌÂ ¿ÏÏ· ÙÙËÓ Î·ÙÔ˜ ÙÔ˜ Dikmen Î·È Ê˜Ï¿ÛÙÔÓÙ·È · fi ÙË ÁÂÚÍ·ÓÈ·Ó› ·Ù˜ÔÓÌ› ÌÈ¤¯ÙÙËÓ ÂÎfi‹ ·ÎÔÛ ÙË˜ ˘ fi‹ÂÛË˜.

Freising. Η εικόνα επαναπατρίστηκε το 1999 με την προϋπόθεση να επιστραφεί στο ναό απ' όπου εκλάπη.

Στη Γερμανία εκκρεμεί η υπόθεση των εικόνων, ψηφιδωτών και τοιχογραφιών από την κατεχόμενη Κύπρο που βρέθηκαν σε διαμερίσματα του Dikmen στο Μόναχο ανάμεσα σε άλλους παράνομους θησαυρούς του Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 1997. Πρόκειται για τεμάχια ψηφιδωτών του 6ου αιώνα από την Παναγία Κανακαριά, σπάραγμα τοιχογραφίας με το κεφάλι του αγίου Ιγνατίου από το ναό της Παναγίας Αψινθιώτισσας στο Συγχαρί του 14ου αιώνα και σπαράγματα τοιχογραφιών από το ναό Αγίας Σολομονής του 9ου αιώνα, από το ναό της Παναγίας Περγαμηνιώτισσας στην Ακανθού που χρονολογούνται στο 12ο αιώνα, και σπαράγματα τοιχογραφιών από το ναό Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή (τέλη 15ου αι.).

Ανάμεσα στους ανευρεθέντες θησαυρούς υπάρχουν δεκάδες εικόνων από το 15ο μέχρι και τον 20ό αιώνα. Ξεχωρίζουν τα ενυπόγραφα βημόθυρα από το ναό του Αρχαγγέλου Μιχαήλ Αντιφωνητή, έργο του Παύλου Ιερογράφου του 1657 και το βημόθυρο από τη Μονή της Παναγίας στην Κανταρα, έργο του Λεοντίου Ιερομονάχου που χρονολογείται στο β΄ μισό του 17ου αιώνα.

Δυστυχώς δεν είμαι απόψε σε θέση να σας δώσω ευχάριστες ειδήσεις από τη Γερμανία. Οι γερμανικές δικαστικές αρχές δείχνουν μεγάλη κωλυσιεργία στ